

Gymnázium Přírodní škola, z.ú
profilová práce — třída Ksí
vyšší stupeň studia
2023/2024

Ondřej Martinek

Doučování na ZŠ Klausova

Vedoucí práce: Mgr. František Tichý

Datum odevzdání: 7. ledna 2024

Obsah

ÚVOD	3
CÍLE	4
POSTUP PRÁCE	6
DOUČOVACÍ HODINY A JEJICH PRAVIDLA	6
JAK PŘESNĚ DOUČOVÁNÍ PROBÍHALO	6
TABULKY A HODNOCENÍ HODIN	7
TABULKY NA PŘÍPRAVU HODIN	7
TABULKY NA HODNOCENÍ HODIN	7
PSANÍ PRŮVODCE A VYHODNOCOVÁNÍ TABULEK	8
ZÁKLADNÍ ASPEKTY VZDĚLÁVÁNÍ	9
ORGANIZACE NOVÁ ŠKOLA o.p.s.	10
POKRAČOVÁNÍ PRÁCE	11
VÝSLEDKY – Můj průvodce doučováním	12
ÚVOD	12
ZÁKLADY A ZAČÁTKY	12
PŘÍSTUP K ŽÁKŮM	13
OSVĚDČENÉ ZPŮSOBY PROBÍRÁNÍ LÁTKY	13
AKTIVITY	14
SOUHRN TÉMAT	15
ZÁVĚR	16

ÚVOD

Ve své profilové práci jsem se věnoval doučování dětí na základní škole Klausova, která se nachází na Praze 13, kousek od současné budovy naší školy.

K tomuto tématu jsem se dostal díky Františkovi Tichému, který mi nabídl spolupráci s paní Markétou Krommelovou z nevládní organizace Nová škola o.p.s, která se zabývá podporou menšin a sociálně znevýhodněných formou doučování (viz. strana 6.).

Téma mne zaujalo hlavně, protože jsem již v minulosti dobrovolně doučoval a myslím si, že prací jsem nejen pomohl ostatním, ale zároveň jsem rozvinul své schopnosti v učení a celkové komunikaci s žáky. Práce pro mne byla poměrně náročná, hlavně z důvodu prohození rolí. Najednou jsem se ocitl v roli učitele, vykládal jsem látku, připravoval hodiny a snažil se udržet pozornost žáků

Hlavním cílem mé práce je na základě hodin a jejich průběžného hodnocení, jak mnou, tak dětmi, vytvořit průvodce se základními osvědčenými postupy, tématy a aktivitami, které jsem během doučování využíval, i s věcmi, kterým by bylo lepší se během doučování vyhnout.

CÍLE

Jako cíle své práce jsem si zvolil:

- a) Připravit, uskutečnit a na konci hodiny zhodnotit celkem jedenáct doučovacích hodin pro žáky šesté třídy ze ZŠ Klausova,
- b) Vytvořit dva typy tabulek. Jeden pro přípravu látky, interaktivních prvků a časového harmonogramu do hodin a druhou pro zhodnocení průběhu jednotlivých aktivit jak mnou tak žáky,
- c) Na základě poznatků z tabulek, na přípravu a zpětného hodnocení sepsat průvodce doučováním s celkovým shrnutím toho, jak doučování probíhalo, na co si dát pozor při práci s dětmi a s tipy na aktivity, kterými je možné výuku zpestřit.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat všem, kteří mi v průběhu byli oporou a pomáhali mi s přípravou, realizací a úpravami mé profilové práce.

Děkuji Mgr. Františkovi Tichému, za pomoc s výběrem tématu, zastání funkce vedoucího profilové práce, pomoc s její úpravou a všeobecnou podporu.

Děkuji Mgr. Anežce Koutníkové za možnosti konzultací a pomoc s formulací cílů a výstupů.

Děkuji Markétě Krommelové za spolupráci a zprostředkování doučování na Základní škole Klausova.

Děkuji Matoušovi Plecitému za spolupráci na realizaci připravených hodin a zpětnou reflexi všech jím odučených hodin.

Děkuji Jiřímu, Valentýnovi a Nazarovi za aktivní účast na mých hodinách doučování, spolupráci a pomoc s reflexí všech hodin.

POSTUP PRÁCE

DOUČOVACÍ HODINY A JEJICH PRAVIDLA

První krok, který bylo nutné udělat bylo první setkání s dětmi, které v budoucnu budu doučovat a domluvit si s nimi den a čas, ve který se budeme pravidelně setkávat každý týden po skončení jejich vyučovacích hodin.

Při první doučovací hodině jsme se s žáky domluvili na základních pravidlech doučování, která jsem považoval za důležitá pro společné fungování. Například používání telefonů, ať už pro práci nebo pro zábavu, založení sešitu speciálně pro účely doučování a jeho následné nošení na každou společnou hodinu, aby měli podklady pro následné učení a abychom případně měli další hodinu kde navázat.. Pravidla jsme si nastavili volněji a všichni jsme věděli, že si o jakýchkoli změnách v rámci mezí můžeme společně nebo individuálně promluvit.

Při doučování jsme se společně s Matoušem Plecítým (studentem Omikrónu na Přírodní škole) věnovali s dětmi českému jazyku, angličtině, němčině a matematice. Největší problémy jsme oba viděli v jazycích, hlavně z důvodu, že dva ze tří žáků neměli původem české rodiče. I když byla jejich mluvená čeština na velmi dobré úrovni, měli spoustu mezer ve skloňování slov a základní gramatice. Po konzultaci s jejich panem učitelem českého jazyka, jsme se s nimi zaměřili zejména na pády a mluvnické kategorie podstatných jmen a sloves, se kterými měli studenti největší problém.

JAK PŘESNĚ DOUČOVÁNÍ PROBÍHALO

Na doučování jsme se žáky sešli vždy okolo třetí hodiny odpoledne v budově ZŠ Klausova, po konci jejich poslední hodiny. Nejprve jsme žáky rozdělili do dvou menších skupin. To se nám již od začátku osvědčilo, jak na zvýšenou pozornost jednotlivých studentů, tak větší intenzitou doučování a možností se věnovat více do hloubky jen jednomu žákovi.

Po rozdělení jsme se s nimi nejprve pustili do domácích úkolů, které ten den dostali a potom jsme se všichni společně domluvili, jaký předmět by potřebovali procvičit nebo jestli v budoucnu budou psát nějaký test, na který by se potřebovali připravit.

Poté už přišla na řadu mnou předem připravená cvičení, úlohy z různých předmětů a interaktivnější aktivity, jejichž rozsah jsme přizpůsobili době, která nám zbyla po domácích úkolech a procvičování. Po uplynutí 45 minut vyhrazených na doučování jsme se všichni společně domluvili, na co by se ještě měli podívat, až přijdou domů nebo co by se měli naučit podle poznámek v sešitě na doučování nebo učebnice do příští hodiny.

TABULKY A HODNOCENÍ HODIN

Po domluvě s žáky jsem začal pracovat na tabulkách, které jsem přizpůsobil tomu, abych na jejich základě dokázal určit, co byly silné stránky konkrétní hodiny a co se naopak nepovedlo.

Před každou doučovací hodnou jsem se věnoval přípravě aktivit a látky, kterou budeme na konkrétní hodině probírat. Při přípravě jsem pracoval s učebnicemi, které jejich kantoři v jednotlivých předmětech používali, hledal jsem nápady na interaktivní aktivity na internetu nebo s využitím ChatGPT (umělé inteligence).

Po každé hodině jsem žáky poprosil o rychlé vyplnění části tabulky určené pro ně, abych měl jejich zpětnou vazbu na výběr aktivit a způsob výkladu látky, což bylo důležité i pro následné vyhodnocování a sepisování průvodce. Druhou část tabulky jsem poté doplnil na základě svých poznatků, ještě když jsem dojel domů, když jsem měl hodinu v živé paměti.

TABULKY NA PŘÍPRAVU HODIN

Do tabulky na přípravu jsem shrnul základní informace důležité pro začátek hodiny jako je docházka a datum hodiny.

Dále jsem pokračoval výběrem předmětů, kterým se budeme věnovat a konkrétním tématům Např. angličtina – slovní zásoba na téma rodina.

Další částí byl rámcový rozpis jakou časovou dotaci budeme jednotlivým tématům věnovat, abych měl přesnější představu o časovém harmonogramu a nedělal nadbytek přípravy, ale zároveň se vyhnul improvizaci, protože bylo potřeba skloubit mnou připravená cvičení společně s tématy, na která se chtěli zaměřit žáci.

Nakonec už zbývalo jen doplnit cvičení nápadem na nějakou interaktivnější aktivitu spojenou s procvičováním, aby se hodina oživila. Pokud bych uvedl příklad zrovna na angličtině, jednalo by se například o šibenici spojenou s novou slovní zásobou.

TABULKY NA HODNOCENÍ HODIN

Na začátku tabulky pro hodnocení jsem shrnul stejné základní informace jako u tabulek na přípravu, hlavně z důvodu přehlednější orientace v tabulkách vzhledem k jejich množství po jedenácti termínech doučování.

Poté jsem pokračoval hodnocením čtyř různých kategorií

- a) Vlastní hodnocení mnou připravené látky na škále 1-5 (jedna nejlepší, pět nejhorší) a místo pro nápady na zlepšení propříště,
- b) Vlastní hodnocení interaktivních aktivit na škále 1-5 (jedna nejlepší, pět nejhorší) a místo nápady na zlepšení propříště,

- c) Hodnocení mnou připravené látky studenty na škále 1-5 (jedna nejlepší, pět nejhorší) a místo pro nápady na zlepšení propříště,
- d) Hodnocení mnou připravených aktivit studenty na škále 1-5 (jedna nejlepší, pět nejhorší) a místo pro nápady pro zlepšení propříště.

PSANÍ PRŮVODCE A VYHODNOCOVÁNÍ TABULEK

Při psaní průvodce jsem pozornost věnoval hlavně poznámkám a hodnocením jednotlivých aktivit a látky v tabulkách pro přípravu hodin a zpětné hodnocení

Podle těchto kritérií jsem poté aktivity seřadil od nejoceňovanější po slabší a začal psát.

Při psaní jsem jednotlivé zkušenosti a aktivity zařadil do různých klíčových kategorií/kapitol:

1. Základy a začátky
 - V této kapitole jsem se věnoval přípravám doučování, prvnímu setkání a celkovým začátkům, jako je například domluva na pravidlech nebo předběžná domácí příprava na hodiny.
2. Přístup k žákům
 - Zde rozebírám možnosti různých metod a přístupu k žákům, v kontextu s jejich specifickými a individuálními potřebami, prací s pozitivní motivací a efektivní komunikací.
3. Osvědčený způsob probírání látky
 - Tato část je věnovaná metodám výuky a vhodným způsobům, které odpovídají věku a znalostem jednotlivých dětí pro přehledné a jednoduché vysvětlení učiva tak, aby si z toho žáci vzali co nejvíce.
4. Aktivity
 - Zde konkrétněji rozebírám a přidávám příklady interaktivních prvků, které se mi v průběhu doučování osvědčily.
5. Souhrn témat
 - V této části shrnuji nejdůležitější poznatky, které by si podle mne měl čtenář odnést pokud plánuje začít s doučováním žáků nebo hledá inspiraci do hodin.

ZÁKLADNÍ ASPEKTY VZDĚLÁVÁNÍ

Ještě před tím, než jsem se posadil do třídy před žáky, kterým jsem měl začít pomáhat, jsem se seznámil se základními principy, které by mi v této roli mohli pomoci. Z různých zdrojů jsem vybral čtyři základní prvky, díky kterým pro mě bylo jednodušší fungovat v této roli. Na těchto principech nakonec stojí i můj výsledný průvodce, který je navíc doplněn o mé další osobní zkušenosti.

Nejprve to bylo připomenutí si, že každý jsme jiný. S tímto faktem se setkávají lidé v různých situacích a pracích. V té mé to ale byl fakt, kterého jsem si všiml v mnoha situacích, tudíž jsem si ho mnohem lépe zapamatoval a postupem času jsem se s ním poměrně naučil pracovat. A to jak při přípravách aktivit, tak i při samotném průběhu hodin. Po pár lekcích jsem věděl, co jde jednotlivým žákům velmi dobře a nemusím se tomu s ním tolik věnovat nebo v čem má naopak mezery. Že tenhle kluk má rád doplňovačky a křížovky a ten druhý zase hru Matematiko. Hodiny jsem se pak snažil připravovat tak, aby byly přínosné pro každého z nich a aby se na další hodinu těšili. To, že si vytvoří dobrý přístup ke studiu je pro ně podle mne ve finále ten největší přínos, který si mohou z doučování odnést.

Doučování v individuální formě nebo menších skupinkách má jednu obrovskou výhodu. Zapojení žáků je mnohem větší, jejich pozornost tolik neutíká a když něčemu nerozumí nebojí se zeptat. Během doučovacích hodin můžete s žákem vyzkoušet různé metody výuky, různá cvičení nebo zkusit diskutovat na nějaké téma, které žáka zajímá a tím prohlubovat jeho zájem o učení se nových věcí, schopnost argumentovat a učit se nalézat zásadní otázky, odpovědi a možná řešení. Zároveň se mu dostane konstruktivní kritiky, se kterou se naučí pracovat. To vše může v dítěti probudit zájem a nadšení v dalším učení, což je podle mne hlavním cílem a prioritou.

Již od začátku jsem se potýkal s jednou velkou otázkou. Jak žáky motivovat? Je to vůbec potřeba? V tomto případě znovu platí, že každého motivuje něco jiného a neexistuje žádný zaručeně správný nebo špatný postup. Základem je opět komunikovat a společně přijít na něco, co by dítě správně motivovalo ale zároveň nepohlcovalo, tohoto problému jsem si všiml hlavně u využívání mobilních telefonů, kdy žákovi poměrně rychle utekla pozornost od kontroly výsledků příkladů k jiným aktivitám.

Nakonec jsem si vzal nejvíce k srdci to, že základem je společná interakce a spolupráce. Z ní pak může vycházet všechno ostatní. Vytvořit společně s žákem vztah založený na vzájemném respektu a zároveň na přátelství vytváří příjemné prostředí, ve kterém všem dobře komunikuje, spolupracuje i učí.

ORGANIZACE NOVÁ ŠKOLA o.p.s.

Organizace Nová škola je pražská nevládní a nezisková organizace, která se od roku 1996 věnuje inkluzivnímu vzdělávání menšin, cizinců a jinak sociálně či kulturně znevýhodněných mladistvých a dětí. Pomáhají dětem a mladistvím po celém území České republiky. Personální složení zajišťují z valné části dobrovolníci. Jsou součástí ČOSIV, tedy České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání.

Kromě doučování se také věnuje popularizaci témat jako je čtenářská a matematická gramotnost a také se snaží o větší zapojení školních asistentů, kteří mohou dětem pomáhat hned ve škole a pomoci dětem udržovat krok s probíraným tématem při výuce. Tyto asistenty organizace sama připravuje na akreditovaných kurzech.

Také se snaží o podporu romštiny jako používaného a podporovaného jazyka, snaží se zlepšovat komunikaci mezi společnostmi a menšinami. O to se snaží pomocí různých seminářů, přednášek, konferencí a projektů. Vytváří prostor pro bezpečné a přátelské setkávání a tím podporuje vytváření otevřené a multikulturní společnosti.

POKRAČOVÁNÍ PRÁCE

V práci budu v budoucnu pokračovat, budu se věnovat například reflexi ze strany kantorů, kteří studenty učí a jestli vidí po konci doučování u dětí posun v nějakém z témat, která pro ně předtím byla problematická.

Ohledně stejného tématu kontaktuji emailem i rodiče a pokud to bude možné, tak i žáky. Od žáků bych chtěl dostat dodatečnou větší zpětnou vazbu, jestli si všimli sami u sebe nějakého posunu, jak by finálně zhodnotili doučovací hodiny, které proběhly a pokud třeba zvažují, že by se na doučování přihlásili i další rok.

V doučování bych chtěl do budoucna pokračovat, ať už přes současnou spolupráci, kterou jsem navázal na ZŠ nebo jiným způsobem. Pokud by měli žáci, které jsem doučoval tento rok zájem, chěl bych v jejich doučování pokračovat i do budoucnosti, protože jsem viděl během naší společné práce posun nejen u žáků, ale i u sebe.

ÚVOD

Tímto textem bych chtěl shrnout veškeré své zkušenosti a poznatky, které jsem nabyl během doučování tří žáků na ZŠ Klausova. Text by mohl pomoci lidem, kteří se chystají v budoucnu doučovat nebo hledají inspiraci, kterou by mohli v pedagogické praxi využít.

ZÁKLADY A ZAČÁTKY

Při prvním setkání s žáky na doučovací hodině se mi osvědčilo nepřejít hned k výuce a probírání školních záležitostí, ale nejprve se vzájemně představit a zjistit s kým budete vůbec v budoucnosti trávit čas a koho budete edukovat. My jsme začali jménem a věkem, zálibami a talenty, které u sebe vidíme buď my nebo je na nás vidí ostatní. A také představením jeho školních úspěchů a také popsáním témat, které mu ve škole tolik nejdou.

Po představení jsme si s žáky společně nastavili pravidla tak, aby nám všem vyhovovala a abychom všichni souhlasili s jejich používáním. Abychom dokázali po celou dobu doučování společně fungovat a odstranili co nejvíc rušivých prvků. Těmi může být telefon, jídlo nebo i ostatní žáci popřípadě i doučující. Pravidla jsme si nastavili jasně, ale vždy byla možnost se o výjimkách domluvit, pokud tomu předcházela slušný a rozumný důvod.

Domluvili jsme se na tykání, hlavně protože mezi námi nebyl až tak velký věkový rozdíl a snažili jsme se náš vztah postavit na přátelství a vzájemném respektu.

Pokud chcete, aby vás žák respektoval a chtělo se mu s vámi učit, musí pravidla dodržovat nejen dítě ale i vy a to ve všech různých ohledech. Pokud si žák nemůže psát s kamarády a jste na tom předem domluvení, bylo by přinejmenším neslušné, kdyby si začal doučující vyřizovat zprávy nebo hovory s kamarády v době, kdy se má dítěti naplno věnovat.

Je třeba se vždy věnovat přípravě předem, aby byly hodiny kvalitní a naplňovaly nejen žáky, ale i vás. Z vlastní zkušenosti vím, že když jsem na hodině počítal s menší předběžnou přípravou, mohla improvizace fungovat dobře, ale když žák ani doučující nemají přesně danou náplň hodiny, čas rychle uteče a nic moc si ani jeden z vás neodnese.

Při přípravě se mi osvědčilo využívat jak učebnice, které během výuky žáci používají, tak vlastní nápady jak látku probrat jednodušeji a zábavněji. Já jsem využíval k přípravě například ChatGPT, která vám sice nabídne dobré nápady, ale aktivity potom musíte domýšlet a přizpůsobovat je hodině.

PŘÍSTUP K ŽÁKŮM

V přístupu k dětem se mi osvědčilo, jednat s nimi neformálně, ale na bázi předem nastavených pravidel a ve vzájemném respektu z obou stran. Žáky už jsem bral jako rozumné a skoro dospělé (všem bylo okolo dvanácti let) a tak jsem při výběru témat na hodiny hodně dal na jejich výběr látky, kterou by podle svého názoru potřebovali procvičit.

Zároveň bylo nutné ke každému přistupovat individuálně, tedy s ohledem na jeho vědomosti, zkušenosti a schopnost soustředit se. Každému vyhovuje zkrátka něco jiného, a aby mělo učení smysl, žáka bavilo a zároveň aby si z něj odnesl co nevíce.

PRÁCE S ŽÁKY S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM

Tito žáci většinou nemají tak velký problém s matematikou. Větší problémy jim dělají jazyky. Na ní ale bohužel navazuje také problém se všemi ostatními předměty, které jsou v daném jazyce vykládány a vysvětlovány. Dítě může být sebechytřejší a předmět ho může bavit, ale když spouště slova, které jsou při výkladu látky používány nerozumí, nemá šanci zachytit, co v daném předmětu probírají. Proto je potřeba nezapomínat na opakování základní gramatiky, na kterou žák například ve svém rodném jazyce není zvyklý. Takovým příkladem můžou být například pády. Nám, kteří jsme na jazyk a významy různých tvarů slov zvyklí, nedělá žádný problém používat a porozumět různým tvarům slov. Pro žáky, pro které je velmi náročné se vůbec naučit naše slova a naši výslovnost je běh na dlouhou trať se naučit, že každé slovo má sedm různých forem, kdy každá slovu pak přikládá jiný význam. Proto doporučuji pracovat hlavně s textem, který mají např. ve svých učebnicích. Ať už přírodopisu, chemie nebo fyziky. Tím žákovi pomůžete vysvětlit probíranou látku, rošíříte společně s tím i slovní zásobu a zároveň se tak jednoduše dostanete k textům, ve kterých můžete procvičovat kromě skloňování také shodu podmětu s přísudkem, větné členy nebo pravopis. Také je dobré dávat si při výkladu pozor na nespisovnou mluvu. Žáci se hodně učí tím co slyší, je tedy na místě soustředit se a používat slova, která žák zná, aby měl šanci je přenést nejen do pasivní, ale i do aktivní slovní zásoby. Nic nezkazíte krátkým gramatickým cvičením na začátku každé hodiny ani rychlým zopakováním vyjmenovaných slov.

OSVĚDČENÉ ZPŮSOBY PROBÍRÁNÍ LÁTKY

Pro dobré probrání látky je zapotřebí, aby si doučující u různých žáků našel různé způsoby výuky, které daným žákům vyhovují, protože každý žák je jiný. Některému z nich může vyhovovat se na téma zaměřit intenzivně hned ze začátku, pracovat na něm patnáct minut a poté si dát pět minut přestávku, kdy se věnuje jinému předmětu nebo si s vámi jenom povídá a znovu nabere energii k učení. Jinému žákovi může vyhovovat se zaměřit na téma, probrat danou látku, poté se věnovat jinému předmětu a na konci hodiny si už jenom rychle zopakovat co se naučil, třeba rychlým cvičením. Každému z nás zkrátka vyhovuje něco jiného. Pokud žákovi nevyhovuje určitý způsob výuky musíte zkrátka zkoušet hledat jinou cestu.

Dále je důležité mít s žáky trpělivost, nevadí když se nedaří. Pokud s ním probíráte pořád to samé dokola a oba už nemáte nápady a energii, je lepší si dát na chvíli přestávku a zkusit něco interaktivnějšího než aby byli všichni demotivovaní a neměli náladu dále pokračovat.

Na každé z hodin je dobré si stanovit cíl, kterého chceme postupně dosáhnout a žáka motivovat nějakou odměnou pokud cíl naplníme, obzvláště pokud je téma pro žáka náročné a moc se mu do něj nechce. Například si stanovíme, že probereme téma skloňování a po konci tématu si dáme přestávku/svačinu/jinou látku.

Dalším osvědčeným způsobem, hlavně pokud žákovi látka na první pokus nejde je dávat příklady na reálném životě. Když jsme brali úhly, nemohl žák přijít na to jak z dvou shodných úhlů, dopočítat zbylé dva shodné. Zkoušel jsem to vysvětlovat matematicky a pořád jsme se nemohli odstat ke správnému výsledku, ale poté jsem výpočet předvedl na banálním příkladu koláče a žák si dokázal celý proces mnohem lépe představit a potom i vypočítat.

AKTIVITY

Pod interaktivní aktivitou si člověk může představovat složité hry, ke kterým je potřeba spousta přípravy předem, ikdyž to tak ve skutečnosti vůbec nemusím být. Může se totiž jednat o ty nejjednodušší hry, které jenom upravíme pro potřebu daného tématu.

Například si vezmu šibenici, která mně osobně fungovala velmi dobře pro spoustu různých témat, která jsme probírali.

Hra šibenice je asi poměrně známá, předem si připravíme takový počet čárek, kolik má dané slovo písmen. Žák poté hádá písmena a pokud se trefí písmeno se doplní, pokud se netrefí tak začínám po částech kreslit šibenici současně s každým špatným písmenem. Tato hra nevyžaduje nijak velkou předběžnou přípravu a je možné ji využít s probíráním nové slovní zásoby do cizích jazyků nebo procvičování skloňování na hádaném slovu.

Dále se mi osvědčil například bankovní účet, kdy jsem stanovil číslo, kterého měl žák dosáhnout a on se poté sčítáním desetinných čísel pokoušel dosáhnout daného výsledku.

Podle uvedených příkladů můžete vidět, že fantazii se meze nekladou a ať vymyslíte cokoliv, může to žáky bavit a zpříjemnit průběh hodiny.

SOUHRN

V této části průvodce bych chtěl shrnout stěžejní informace, které by si měl dle mého názoru každý čtenář odnést:

- 1) Doučující by neměl být v roli kantora, který dává žákům testy, ale spíše jako kamarád, který se vám věnuje ve volném čase po škole a chce vás posunout v tématech, se kterými máte problém,
- 2) Nevadí, když se žákovi nedaří, pokud nefunguje jeden způsob, kterým něco vysvětlujete, zkuste jiný, žák látku nakonec pochopí. Ale nepříjemností nic nevyřešíte,
- 3) Abych mohl ostatním látku vysvětlovat, musím ji sám rozumět a mít předem připravený způsob, jakým ji budu vykládat, jinak zmatu žáka i sebe,
- 4) Je důležité si nastavit pravidla pod kterými budete společně fungovat, bez pravidel se nebudete učit efektivně a z doučování nebude mít ve finále ani jedna strana dobrý pocit, kvůli neustálému napomínání,
- 5) Pauzy a interaktivní prvky jsou důležitou součástí efektivní výuky. Žáci mají větší možnost se s vámi bavit, budete spíše kamarádi než učitelé a v takovém prostředí se učí mnohem lépe,
- 6) Pozitivní motivace je pro žáky zvláště nižšího věku důležitá, pokud se budou mít na co těšit, učení je bude mnohem více bavit a budou k němu mít větší chuť.

ZÁVĚR

V práci jsem si určil jako cíle:

- a) Připravit, uskutečnit a zpětně zhodnotit celkem jedenáct doučovacích hodin pro žáky šesté třídy na ZŠ Klausova.

Myslím si, že cíle práce jsem naplnil dobře, byl jsem přítomný na každé hodině, která byla smluvená a věnoval jsem se předběžné domácí přípravě témat a aktivit na každou ze smluvených hodin.

K žákům jsem měl přátelský a pozitivní přístup a věnoval jsem se s nimi pro ně problematice látky, kterou jsem se jim snažil podat nejen cvičeními v učebnici a pilování schopností na spoustě příkladů, ale i interaktivní cestou v podobě hry.

Po každé hodině jsem udělal reflexi s poznámkami a zadal žákům témata, kterým by se podle zápisků v sešitě na doučování měli doma ještě na chvíli věnovat.

- b) Vytvořit dva typy tabulek, jeden pro přípravu látky, interaktivních prvků a časového harmonogramu hodin a druhou pro zhodnocení průběhu jednotlivých aktivit jak mnou tak studenty.

Přípravě tabulek jsem se věnoval a udělal jsem je včas, tak aby bylo možné hned od druhé hodiny začít s přípravou hodin a jejich hodnocením.

- c) Na základě poznatků z tabulek na přípravu a zpětného hodnocení sepsat průvodce s celkovým shrnutím toho jak doučování probíhalo, na co si dát pozor při práci s dětmi a s tipy na aktivity, kterými je možné výuku zpestřit.

Průvodce (viz. Strana 13-15) jsem na základě tabulek, vlastních zkušeností a konzultací se spolužáky, kteří se ve volném čase také věnují doučování vytvořil a vložil do práce.

ZDROJE A LITERATURA

MEŠKOVÁ, Marta. *Motivace žáků efektivní komunikací: [praktická příručka pro učitele]*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0198-4.

LOKŠOVÁ, Irena a LOKŠA, Jozef. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Pedagogická praxe. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-205-X.

PROCHÁZKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Monika. *Seznamovací hry pro děti*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3676-6.

BRÉDA, Jiří a VACEK, Antonín. *Škola hrou: jak využívat herních prvků ve výuce, aby byl mozek spokojený a děti se lépe učily*. V Praze: Pasparta, 2023. ISBN 978-80-88429-64-7.

STROUHAL, Martin. *Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4212-0.

MARTINCOVÁ, Petra. *Venkovský učitel Jaroslav Petr*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2022. ISBN 978-80-7465-551-7.

KONVALINOVÁ, Kateřina. *Pověz mi to obrázkem: aktivity pro děti s odlišným mateřským jazykem*. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1734-3.

odkazy

Inkluzivní škola. Online. Dostupné z: <https://inkluzivniskola.cz/>. [cit. 2024-01-07].

Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi. Online. Dostupné z: <http://www.inkluzevpraxi.cz/apivb/>. [cit. 2024-01-07].

Inkluze.cz. Online. Dostupné z: <https://inkluze.cz/inkluzi/>. [cit. 2024-01-07].

Zapojme všechny. Online. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/tipy-na-vzdelavani-deti-a-zaku-s-odlisnym-materskym-jazykem>. [cit. 2024-01-07].

Národní ústav pro vzdělávání. Online. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/ciz.html>. [cit. 2024-01-07].

Čeština hrou. Online. Dostupné z: <http://cestina.hrou.cz/>. [cit. 2024-01-07].

NaDálku. Online. Dostupné z: <https://nadalku.msmt.cz/cs/vzdelavaci-zdroje/>. [cit. 2024-01-07].

Škola s nadhledem. Online. Dostupné z: <https://www.skolasnadhledem.cz/>. [cit. 2024-01-07].

PŘÍLOHY

Docházka	Jirka, Valentýn, Nazar
Datum	10.10.2023
Třída	6.B.

Předmět	Téma
Matematika	Učebnice – sčítání a odčítání desetinných čísel a společná kontrola
Čeština	Diktát podle učebnice y/i, procvičování pádů

Čas (min)	aktivity
15	Desetinná čísla
10	Diktát + oprava
5	Procvičování pádů
10	Aktivita na desetinná čísla bankovní účet

Návrhy aktivit	Popis
Bankovní účet	Vymyslím bankovní účet s určitou sumou a žáci se sčítáním nebo odčítáním v rámci desetinných čísel budou pokoušet dosáhnout mnou určené sumy.

Docházka	Jirka, Valentýn, Nazar
Datum	10.10.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
Matematika	2	Na první připravenou hodinu dobré, možná věnovat více času kontrole
Čeština	1	Mohlo by být více diktátů, žáci mají problém s pády a skloňováním slov

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Bankovní účet	1 – žáky to bavilo, možná zkusím na přespříští hodině znovu

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Matematika	1	
Čeština	3	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Bankovní účet	1	

Docházka	Valentýn, Nazar
Datum	17.10
Třída	6.B

Předmět	Téma
ČJ	Procvičování pádů, čtení textu z čítanky a určování pádů na jednotlivých slovech v textu.
M	Převody jednotek, základní jednotky – opakování desetinných čísel v kontextu převodů jednotek (posouvání desetinného místa).
Aj	Práce s textem v učenci a opakování nové slovní zásoby.

Čas (min)	aktivity
15	Text a pády čj
5	Opakování pády čj
10	Převody jednotek, posouvání desetinné čárky
10	Práce s textem AJ
5	matematiko

Návrhy aktivit	Popis
Matematiko	Jednoduchá hra s čísly

Docházka	Valentýn, Nazar
Datum	10.10.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
Matematika	1	Žáci všechno dobře pochopili a výuka je bavila
Čj	2	Pády – zaměřit se na to více do hloubky a hodně opakovat.
Aj	3	První společná angličtina, žáci moc anglicky neumí, problém je hlavně ve slovní zásobě a v základech gramatiky (valentýn)

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
matematiko	1

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
ČJ	3	
M	1	
Aj	3	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Matematiko	1	Chtějí to hrát častěji (ideální aktivita na chvíli odpočinku)

Docházka	Jirka, Valentýn, Nazar
Datum	17.10.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
ČJ	Slovní druhy – rozbor vět a krátký diktát
M	Opakování převodů jednotek z minulé hodiny
Aj	Rozebírání testu, který psali v hodině

Čas (min)	aktivity
10	ČJ – rozbor vět
15	Rozebírání testu z AJ
10	Opakování převodů jednotek

Návrhy aktivit	Popis
Matematiko	-II-

Docházka	Valentýn, Jirka, Nazar
Datum	17.10.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
Matematika	1	Převody jednotek zvládají dobře, příště posun v látce
Čj	2	Příště opakování slovních druhů
AJ	1	Rozbor testu, opravili jsme společně chyby a něco si určitě odnesli

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Matematiko	Stejně jako minule mělo úspěch. Příště už zkusíme něco jiného

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
M	1	
ČJ	3	
Aj	2	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Matematiko	1	

Docházka	Valentýn, Nazar
Datum	24.10.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
ČJ	Slovní druhy opakování podle vět,
M	Převody jednotek bez tabulky, cvičení násobení desetinných čísel.
AJ	Slovní zásoba rodina, opakování látky z testu z min. hodiny

Čas (min)	aktivity
10	Slovní zásoba rodina
5	Opakování testu aj
15	Násobení desetinných čísel
10	Slovní druhy opakování

Návrhy aktivit	Popis
Šibenice	Klasická hra šibenice, akorát že slovo co se hádá bude z probírané slovní zásoby z AJ

Docházka	Valentýn, Nazar
Datum	24.10.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
AJ	1	Slovní zásoba probrat příště znovu!!
M	2	Násobení desetinných čísel probrat příště znovu
ČJ	2	Slovní druhy OK

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Šibenice	Žáky baví, můžeme to zkusit v ČJ

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
ČJ	2	
Aj	1	
M	2	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
šibenice	1	

Docházka	Jirka, Valentýn
Datum	31.10.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
ČJ	Práce s textem a mluvnické kategorie podstatných jmen a sloves
M	Procvičování na čtvrtletku podle učebnice
Aj	Rodina slovní zásoba opakování z minulé hodiny

Čas (min)	aktivity
20	Opakování na čtvrtletku M
15	Mluvnické kategorie čj
5	Opakování slovní zásoby Aj

Návrhy aktivit	Popis
Matematiko	-II-

Docházka	Jirka, Valentýn
Datum	31.10.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
M	2	Žáci se cítili připravení, ale hodina byla trochu hektická
Čj	3	ZNOVU probrat mluvnické kategorie, zvlášť rody
AJ	1	Na příští hodině klidně zopakovat na 5 min

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Matematiko	Už osvědčená hra, příště zkusit něco nového.

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
ČJ	4	
M	1	
Aj	1	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Matematiko	1	

Docházka	Jirka, Valentýn, Nazar
Datum	7.11.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
ČJ	Procvičování mluvnických kategorií podstatných jmen a sloves, diktát podle učebnice
M	Projít si čtvrtletní práci
Aj	Koníčky a sporty slovní zásoba

Čas (min)	aktivity
15	Matematika čtvrtletka
5	Diktát čj
10	Mluvnické kategorie
10	Aj nová slovní zásoba

Návrhy aktivit	Popis
Sudoku	Vytvoříme si tabulku na sudoku s desetinnými čísly a ve sloupcích po vyplnění sčítáme a v řádcích násobíme.

Docházka	Jirka, Valentýn, Nazar
Datum	7.11.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
M	1	
ČJ	2	Diktát byl dobrý, ale ještě budeme pracovat na mluvnických kategoriích
Aj	1	Příště znovu zopakovat slovní zásobu

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Sudoku	4

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Aj	2	
Čj	3	
M	1	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Sudoku	5	Luštění sudoku bylo na dlouho, příště buď doplnit více čísel nebo to úplně vynechat.

Docházka	Jirka, Valentýn, Nazar
Datum	14.11.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
M	Základní geometrie, geometrické konstrukce a jejich názvy
Čj	Opakování mluvnických kategorií, PÁDY

Čas (min)	aktivity
25	Geometrie základy
10	Mluvnické kategorie
5	Pády procvičování

Návrhy aktivit	Popis
AJ	Kreslení podle popisu – jeden z dvojice anglicky něco popisuje a druhý kreslí podle jeho pokynů

Docházka	Jirka, Valentýn, Nazar
Datum	14.11.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
Čj	2	PÁDY ještě víc se na ně zaměřit, žáci pořad mají problémy, mluvnické kategorie se zlepšily ale pořad nic moc
M	1	Žáky látka baví a umí ji

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Kreslení podle popisu	1

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
M	1	
Čj	3	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Kreslení podle popisu	2	Občas byly nedostatky ve slovní zásobě, ale nakonec hra zaujala

Docházka	Valentýn, Nazar
Datum	21.11.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
ČJ	PÁDY skloňování zadaných slov, diktát y/i
M	Opakování geometrie z minulé hodiny.
Aj	Opakování slovní zásoby koníčky sporty.

Čas (min)	aktivity
15	Aj
10	Opakování matematiky
15	Pády Čj

Návrhy aktivit	Popis
Šibenice s pády	Normální hra šibenice, když žák slovo uhodne tak ho vyskloňuje do všech 7 pádů.

Docházka	Valentýn, Nazar
Datum	21.11.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
Aj	1	Žáci už poměrně dobře umí slovní zásobu, příště už doučovat nemusíme.
Čj	3	
M		Už není zapotřebí znovu probírat tuto látku.

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Šibenice s pády	3

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
M	1	
Čj	3	
Aj	2	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Šibenice s pády	3	Nic moc, anglická verze byla z pohledu žáků rozhodně lepší.

Docházka	Valentýn, Jirka
Datum	28.11.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
M	Obvod a obsah tvarů podle učebnice
Čj	Procvičování na čtvrtletní práci – diktát a práce s pracovním sešitem

Čas (min)	aktivity
30	Příprava na čtvrtletní práci z českého jazyka
10	Obvod a obsah tvarů

Návrhy aktivit	Popis

Docházka	Valentýn, Jirka
Datum	28.11.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
M	2	Příště projít znovu
ČJ	2	

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
M	2	
ČJ	3	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
		Aktivity jsme vynechali, protože jsme věnovali více času přípravě na písemku.

Docházka	Valentýn, Nazar, Jirka
Datum	5.12.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
AJ	Povídání o Vánocích v aj. a anglická slovní zásoba na téma Vánoce
M	Obvod obsah v geometrii

Čas (min)	aktivity
25	Povídání o Vánocích + slovní zásoba
10	Obvod Obsah

Návrhy aktivit	Popis
Vánoční šibenice	Šibenice s anglickou slovní zásobou na téma Vánoce.

Docházka	Valentýn, Nazar, Jirka
Datum	5.12.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
M	2	Žáci už látce rozumí lépe, příště klidně zopakovat na 10 min
AJ	1	

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Anglická šibenice	1

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Aj	1	
M	1	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Anglická šibenice	1	Aktivita měla úspěch, příště by žáci chtěli matematiku

Docházka	Nazar, Jirka, Valentýn
Datum	12.12.2023
Třída	6.B

Předmět	Téma
Aj	Povídání o povoláních v aj.
ČJ	Mluvnické kategorie a jejich určování v textu z učebnice
M	Geometrie – úhly, práce s pracovním sešitem.

Čas (min)	aktivity
10	Povídání o povoláních v aj
15	Práce s textem čj
20	Úhly – práce s pracovním sešitem M

Návrhy aktivit	Popis
Úhly v každodenním životě	Žáci kolem sebe hledají úhly a určují, jestli jsou tupé nebo ostré.
Matematiko	Jednoduchá hra s čísly (předtím měla úspěch)

Docházka	Jirka, Nazar, Valentýn
Datum	12.12.2023

Předmět	Hodnocení průběhu 1-5	Poznámky
M	1	Úhly žákům šly a rychle všechno pochopili, ze začátku problém s dopočítáváním úhlů do 360 stupňů
AJ	3	Možná špatně zvolené téma, kvůli nedostatečné slovní zásobě
Čj	1	Žáci s v mluvnických kategoriích hodně zlepšili.

Aktivita	Hodnocení aktivity 1-5
Matematiko	1
Úhly v každodenním životě	2

Předmět	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
ČJ	1	
AJ	3	
M	1	

Aktivita	Hodnocení průběhu dítětem 1-5	Poznámky
Matematiko	1	
Úhly	2	Ze začátku nechápali zadání, ale po dovysvětlení se jim dobře spojila teorie z učebnice s praxí v normálním životě a ke konci je aktivita poměrně bavila.